

пошук альтернативних безкоштовних програм (3). Всупереч поширеній думці серед користувачів комп'ютерних програм (дешевше, отже, гірше), безкоштовні програми не поступаються своєю функціональністю багатьом комерційним розробкам, оскільки в їх розробці також беруть участь висококваліфіковані програмісти з усього світу. Такі програми вільно поширюються, доступні в мережі Інтернет, дозволені для використання, як в освітніх, так і в комерційних цілях.

Крім того, в світі відзначається тенденція, коли значна кількість авторів бажають і готові безоплатно ділитися своїми творами з суспільством, але не можуть передати користувачам та іншим авторам права і встановити обов'язки щодо вільного безоплатного або оплатного використання їх творів в зв'язку з недосконалістю чинного законодавства. Через це суспільство втрачає можливість отримувати нові знання і розвивати їх. Автори та інші правоволодільці мають намір достроково передати твори в суспільне надбання, і потрібно визначити і забезпечити їм цю можливість з боку законодавства.

Список бібліографічних посилань:

1. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007 // URL:<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2007:306:FULL&from=FI>

2. Гороховський О.І. Інтелектуальна власність в галузі комп'ютерних технологій. Вінниця, 2007. 145 с.

3. Брауде М. Свободное программное обеспечение в организации. М.: Интернет-Полиграфия, 2008. 124 с.

УДК 159.9(477)

Олена Павлівна МАКАРОВА

старший викладач кафедри педагогіки та психології факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5480-5942>

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ ДЛЯ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

Практично всі сфери суспільного життя управляються засобами інформаційних технологій, що призводять ефективність боротьби зі злочинністю у пряму залежність від інформаційно – технічного забезпечення діяльності підрозділів поліції. Криміногенний стан Україні характеризується значним зростанням щодо до минулих років, а також відмічаються якісні зміни злочинних проявів. З'являються раніше невідомі види злочинів, які скоюються за допомогою сучасних технічних засобів. В свою чергу, це змушує використовувати в поліцейській практиці, новітні досягнення науки та техніки. Сучасні технічні інновації повною мірою впливають на вдосконалення минулих та розробку нових методів щодо виявлення, фіксації та дослідження доказів при розкритті злочинів.

Використання цифрових технологій у правоохоронній діяльності, пошукових заходах тощо, розпочалося з середини дев'яностих років двадцятого століття. З розвитком цифрових технологій виникає і нова категорія прав людини – категорія цифрових прав. 6 липня 2012 року під час проведення 20-ї сесії Комітету з прав людини ООН було прийнято Резолюцію про сприяння та захист прав людини в Інтернеті (оригінальна назва – Resolution on the Promotion, Protection, and Enjoyment of Human Rights on the Internet).

На даний час напрямок комп'ютерних та цифрових технологій стрімко розвивається. Але застосування електронних технологій, на наш погляд, використовується не в повному обсязі. Це обумовлюється тим, що до цифрових доказів в слідчо – оперативній практиці зберігається, дещо, критичне ставлення. На недостатньому науковому рівні були дослідженні певні питання пов'язані з комплексним використанням цифрових доказів, підвищення оперативності та ефективності розшукових дій тощо.

Розглядаючи поняття «цифрового доказу», ми повинні розуміти, що воно є різновидом доказу у кримінальному процесі. Згідно ст. 84 Кримінально процесуального кодексу України процесуальним джерелом доказів є: висновки експертів, документи, речові докази та показання. Електронні докази також є джерелом доказів за умов що їх данні не піддавались змінам, видаленню чи додаванню інформації, а також не вносились жодні правки. На сьогоднішній день законотворець з повною мірою розповсюджує положення глави 4 Кримінально процесуального кодексу України щодо їх належності та допустимості.

Електронний доказ, або цифровий доказ, – це інформація в електронній формі, містить інформацію яка має значення для справи. Це можуть бути: електронні документи-графіки, текстові документи, звуко-відеозаписи, цифри, фотографії тощо; голосові, мультимедійні, текстові повідомлення; бази даних, веб-сторінки тощо. Вони зберігаються на серверах, картах пам'яті, системах резервного копіювання, в мережах інтернет.

До особливостей електронних доказів відносять: прихованість, швидкість та легкість перетинання кордонів юрисдикції, можливість легкого змінення, пошкодження, вразливості до часу. Види електронних доказів є тотожним поняттям «віртуальних слідів». Віртуальним слідом називається зміна стану автоматизованої інформаційної системи, яка пов'язана зі злочинною подією. До видів віртуальних слідів належать: локальні сліди – прямого впливу, викривлення інформації, блокування або знищення інформації тощо; електронна інформація – текстові документи, бази даних тощо; мережні сліди – данні про повідомлення; данні про користувача. Мережні сліди-це відомості про проходження інформації по мережам чи системам електрозв'язку. До мережних слідів належать: контактні дані, адреса, первинний номер і т. д.

Під час розгляду кримінальних проваджень поліцейські повинні розуміти принципи роботи з цифровими доказами. Ці принципи поділяються на: принцип цілісності даних (забезпечення цілісності відібраного матеріалу та збереження історії його передачі), цей обов'язок поширюється на осіб, в чие розпорядження вони переходять; принцип документування процесу (документування дій, які здійснюються щодо доказів з цифрових джерел інформації); принцип підтримка фахівців (заручатися підтримкою фахівців, за можливості забезпечити їх

присутність під час обшуку); принцип належної підготовки (якщо обшук здійснюється без присутності фахівців з електронних джерел, то поліцейський який проводить слідчі дії повинен володіти знаннями для виявлення та збору доказів); принцип законності (електронні докази повинні відповідати достовірності, належності, допустимості).

З вищевикладеного можемо говорити, що цифрові докази це сукупність технічного відображення, дослідження та закріплення криміналістичної значимої інформації, яка відповідає принципам використання в кримінальному судочинстві. Розглядаючи питання ефективного виконання службових обов'язків поліцейськими з захисту прав і свобод людини, необхідним є створення нових інституцій. Цифрові права, являють собою нову категорію права, яка є результатом епохи активного розвитку цифрових технологій, які потребують законодавчого закріплення.

Список бібліографічних посилань:

1. Застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів фото- і кінозйомки, відеозапису. Аналіз закордонного досвіду : методичні матеріали для працівників підрозділів поліції / [уклад. В. А. Коршенко, М. В. Мордвинцев, Ю. В. Гнусов та ін.]. ХНУВС. Харків, 2020. 44 с

2. Єлісева О.С., Лазарева В.В. Цифрова трансформація правової системи України: поява нової категорії прав людини та необхідності її захисту. Харківський національний університет внутрішніх справ: 20 років у статусі національного. Харків. 2021. С. 451-452.

3. Наказ МВС України 18.12.2018 № 1026 Про затвердження Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису.

4. Ржевська Н.Ф. Розвідка відкритих джерел (open source intelligence) / Н.Ф. Ржевська, О.О. Кожушко. Україна в системі глобального інформаційного обміну: теоретико-методологічні аспекти дослідження і підготовки фахівців: всеукраїнська наукова 21 конференція, Львів, 27 травня 2011 р. / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет «Львівська політехніка». Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2011. С. 257–261.